

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 179/2025-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a sudcov Libora Duľu a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Peter Franko, advokátska kancelária s.r.o., Námestie osloboditeľov 3/A, Košice, proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 18Co/33/2020-1354 z 30. novembra 2021 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/114/2023 a sp. zn. 7Cdo/75/2024 z 30. septembra 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 17. decembra 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na ochranu súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 1 a 2 ústavy, ako aj základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva vlastniť majetok podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“), práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na rešpektovanie rodinného a súkromného života podľa čl. 8 dohovoru rozsudkom krajského súdu č. k. 18Co/33/2020-1354 z 30. novembra 2021 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/114/2023 a sp. zn. 7Cdo/75/2024 z 30. septembra 2024. Ústavnému súdu sťažovateľka ďalej navrhla, aby odložil vykonateľnosť napadnutých rozhodnutí, a zároveň ho požiadala o zrušenie napadnutých rozhodnutí a vrátenie vecí na ďalšie konanie krajskému súdu, ako aj o priznanie nároku na náhradu trov konania pred ústavným súdom v sume 856,75 eur s daňou z pridanej hodnoty.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že žalobcovia podali na Okresnom súde Bardejov návrh na vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam (rodinný dom s pozemkom) proti žalovanej v 1. rade a sťažovateľke.

3. Okresný súd rozsudkom č. k. 2C/268/2007-1258 z 12. mája 2020 zrušil podielové spoluvlastníctvo strán sporu k uvedeným nehnuteľnostiam (prvý výrok), dotknuté nehnuteľnosti prikázal v celosti do bezpodielového vlastníctva žalobcov (druhý výrok), ktorých zároveň zaviazal spoločne a nerozdielne uhradiť žalovanej 1 a sťažovateľke na vyrovnanie ich podielu sumu 14 050 eur každej z nich osobitne (tretí výrok). Stranám sporu zároveň nárok na náhradu trov konania nepriznal (štvrtý výrok). Žalované podali proti druhému a tretiemu výroku rozsudku okresného súdu odvolanie. Žalobcovia odvolaním napadli štvrtý výrok rozsudku okresného súdu.

4. Napadnutým rozsudkom krajského súdu bol rozsudok okresného súdu potvrdený ako vecne správny. Krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku zdôraznil, že otázka, komu bude vec prikázaná, závisí vždy od úvahy súdu. Krajský súd poukázal na to, že v priebehu konania sa v dôsledku jeho dĺžky, ale aj postojov jednotlivých strán sporu preukázala vysoká miera nezhody medzi nimi, ktorá dosahovala až taký rozsah, že bolo nemožné, aby podielové spoluvlastníctvo sporových strán k nehnuteľnostiam zostalo zachované aj do budúcnosti. Ani samy žalované proti prvému výroku rozsudku okresného súdu odvolanie nepodali. V konaní bolo nesporne preukázané, že nehnuteľnosť nie je možné reálne rozdeliť, čo strany sporu akceptovali. Krajský súd ďalej poukázal na to, že v priebehu konania, ktoré trvalo od roku 2007, bol obširne zistený skutkový stav veci (vypočutie svedkov zainteresovaných do pomerov nehnuteľnosti ešte pred nadobudnutím spoluvlastníckeho podielu žalobcami, ako aj ďalších potenciálnych záujemcov o kúpu tejto nehnuteľnosti, zaobstaranie listinných dôkazov – listinnej korešpondencie medzi sporovými stranami, vyjadrenia Krajského pamiatkového úradu v Prešove, vykonanie znaleckého dokazovania, obhliadky atď.) vrátane okolností, ktoré boli rozhodujúce pre posúdenie veci a ktoré následne okresný súd správne vyhodnotil. Krajský súd považoval za potrebné poukázať na zmenu postoja žalovanej v prvom rade, ku ktorej došlo v priebehu konania. Tá v úvode konania pripúšťala predaj nehnuteľností, avšak s vyššou predajnou cenou, no v jeho závere navrhovala prikázať nehnuteľnosti do svojho výlučného vlastníctva. Krajský súd konštatoval, že okolnosti tejto veci boli zvažované praktickým spôsobom, berúc do úvahy postoj strán, finančné možnosti, záujem o nehnuteľnosť, potrebu jej rekonštrukcie predstavujúcu značné finančné prostriedky, ako aj skutočnosť, že žiadna zo strán sporu sa v tejto nehnuteľnosti trvale nezdržiava.

5. Vo vzťahu k výroku o náhrade trov konania, ktorý napadli žalobcovia, krajský súd konštatoval existenciu potreby vyhodnotenia veci z pohľadu priebehu celého konania a z pohľadu osobných a majetkových pomerov oboch strán sporu. Keďže nemal podklady na zmenu rozhodnutia a o náhrade trov konania bolo potrebné opakovane rozhodnúť, v časti týkajúcej sa trov konania zrušil rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na nové rozhodnutie.

6. O odvolaní proti novému uzneseniu okresného súdu o trovách konania z 29. marca 2022 rozhodol krajský súd uznesením z 29. septembra 2022 tak, že ho zmenil a žalobcom priznal nárok na náhradu trov celého konania vo vzťahu k sťažovateľke v rozsahu 50 % a žalobcom nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania vo vzťahu k žalovanej v prvom rade. Zároveň rozhodol, že v konaní bude pokračovať s dedičmi po žalovanej v prvom rade, ktorá zomrela [REDAKOVANÉ].

7. Žalované podali proti rozsudku krajského súdu dovolanie podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Sťažovateľka podala zároveň dovolanie proti uzneseniu krajského súdu z 29. septembra 2022 v spojení s opravným uznesením z 29. marca 2023 (opravené

záhlavie uznesenia v časti identifikácie žalovaných) z dôvodov podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

8. Napadnutým uznesením najvyššieho súdu bolo dovolanie žalovaných odmietnuté a žalobcom bol priznaný nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

II.

Argumentácia sťažovateľky

9. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti argumentuje tým, že súdy zúčastnené na rozhodovaní v tejto veci uprednostnili pri vypořádání podielového spoluvlastníctva majetkový princíp, ignorujúc historické rodinné väzby žalovaných k nehnuteľnostiam. V napadnutých rozhodnutiach neposkytli dostatočnú odpoveď na argumentáciu žalovaných týkajúcu sa ich rodinných a osobných väzieb k nehnuteľnosti, nehospodárneho zaoberania sa otázkou, kto a kedy chcel predať dotknuté nehnuteľnosti, nesprávneho ustálenia záveru o možnosti získať súhlas žalovanej s predajom jej podielu na nehnuteľnosti, absencie investícií žalobcov do nehnuteľnosti, arbitrárnych skutkových záverov o možnosti obývania nehnuteľnosti, o zmene postojov žalovanej v prvom rade k spôsobu vypořádania nehnuteľnosti, ako aj o preukázaní prostriedkov na rekonštrukciu, resp. o preukázaní spôsobilosti na vyplatenie hodnoty podielu stranami sporu či argumentáciou týkajúcou sa favorizovania žalobcami prezentovaného účelu využitia nehnuteľnosti, či nevykonaním všetkých dôkazov súdom. Súdy neodpovedali ani na námietky týkajúce sa nesprávnych právnych záverov prijatých aplikáciou príslušných právnych noriem. Odôvodnenie napadnutých rozhodnutí je nedostatočné, nepreskúmateľné a poznačené tzv. dvojakým štandardom („*double standards*“), keďže tie isté skutočnosti (možnosť/nemožnosť bývania, možnosť rekonštrukcie nehnuteľnosti, neurčitost' disponovania s financiami a pod.) boli súdmi hodnotené v neprospech žalovaných, zatiaľ čo vo vzťahu k žalobcom sú tieto skutočnosti interpretované v ich prospech.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý súdny proces nedostatočným odôvodnením napadnutých rozhodnutí vo vzťahu ku skutkovým i k právnym záverom súdov zúčastnených na rozhodovaní tejto veci týkajúcej sa vypořádania podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam.

11. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd zásadne nie je oprávnený preskúmať a posudzovať skutkový stav zistený všeobecným súdom ani jeho právne názory. Úloha ústavného nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, ale obmedzuje sa na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (I. ÚS 301/2020).

III.1. K porušeniu označených práv sťažovateľky rozsudkom krajského súdu:

12. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka proti napadnutému rozsudku krajského súdu podala dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd. Sťažovateľka netvrdí, že by niektorú z námietok uplatnených v ústavnej sťažnosti nemohla uplatniť už v podanom dovolaní.

13. Ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity, ktorý vo vzťahu k preskúmanému rozsudku krajského súdu opodstatňuje uprednostnenie právomoci dovolacieho súdu (čl. 127 ods. 1 ústavy). Uvedená skutočnosť vylučuje právomoc ústavného súdu na prieskum namietaných porušení rozsudkom krajského súdu, preto ústavný súd podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v tejto časti ústavnú sťažnosť odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K porušeniu označených práv sťažovateľky uznesením najvyššieho súdu:

14. Integrálnou súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (III. ÚS 209/04).

15. Uvedené východiská bol povinný dodržiavať v konaní a pri rozhodovaní o namietanej veci aj najvyšší súd, a preto bolo úlohou ústavného súdu v rámci predbežného prerokovania sťažnosti posúdiť, či ich skutočne rešpektoval, a to minimálne v takej miere, ktorá je z ústavného hľadiska akceptovateľná a udržateľná.

16. Ústavný súd sa preto oboznámil s obsahom napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktorý v rámci odôvodnenia prioritne vyslovil, že nesprávne posúdenie otázky, komu majú byť sporné nehnuteľnosti prikázané, nezakladá vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP, keďže ide o právnu otázku. S prihliadnutím na argumentáciu žalovaných vo vzťahu k namietanej vade zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP zdôraznil, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože nemá možnosť v dovolacom konaní vykonávať dokazovanie či prehodnocovať skutkový stav, ale jeho úlohou je iba kontrola postupu pri procese jeho zisťovania. Následne poukázal na to, že odôvodnenia rozsudku okresného súdu i rozsudku krajského súdu zodpovedajú základnej štruktúre odôvodnenia rozhodnutia, a preto žalované podľa neho nedôvodne argumentovali, že rozsudok krajského súdu je nepreskúmateľný, resp. že nedáva odpovede na všetky ich relevantné výhrady. Najvyšší súd následne uzavrel, že závery vyslovené v rozsudku krajského súdu nemožno považovať ani za svojvoľné či celkom zjavne neodôvodnené, a preto dovolanie žalovaných odmietol ako neprípustné. Vo vzťahu k sťažovateľkou napadnutej zmeňujúcej časti výroku uznesenia krajského súdu najvyšší súd uviedol, že zistené skutkové a právne závery krajského súdu nemožno považovať za celkom zjavne neodôvodnené, arbitrárne či nepreskúmateľné, a následne uzavrel, že vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP taktiež nezistil.

17. Ústavný súd konštatuje, že napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu, ktorého odôvodnenie konfrontoval s obsahom dovolania sťažovateľky, nemožno vyčítať svojvoľnosť či nedostatočnosť. Najvyšší súd, ktorý sa jasne vyjadril k všetkým relevantným dovolacím námietkam predloženým sťažovateľkou, poskytol v odôvodnení napadnutého uznesenia dostatočnú odpoveď vymedzením právnych úvah, ktorými sa pri posúdení sťažovateľkiných námietok riadil a ktoré ho viedli k odmietnutiu jej dovolania, konštatujúc, že neexistuje dôvod na revíziu skutkového stavu cez dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP. Tieto závery netrpia žiadnymi vnútornými rozpormi a zaujímajú stanovisko k podstate dôvodov uvedených v dovolaní v rozsahu, ktorý je porovnateľný s obsahom dovolania, a preto považuje ústavný súd ústavnú sťažnosť v časti smerujúcej k dôvodom zmätočnosti uplatneným v dovolaní za zjavne neopodstatnenú.

18. Nespokojnosť sťažovateľky transformovaná do sťažnostných námietok sa týka spôsobu, akým súd prvej inštancie (a následne odvolací súd) posúdil okolnosti rozhodujúce pre prikázanie spoločnej veci do vlastníctva žalobcov. Sama sťažovateľka pritom nenamieta, že jediný možný spôsob vyporiadania podielového spoluvlastníctva spočíva v jeho zrušení a prikázaní veci jednému zo spoluvlastníkov. Relatívne neurčitá hypotéza § 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka v podobe textu „prihliadne pritom na účelné využitie veci“ ponecháva konajúcemu súdu priestor na úvahu, pri ktorej sa nevyhnutne musí vysporiadať so všetkými relevantnými skutkovými okolnosťami vrátane tých, ktoré sťažovateľka označuje ako „dvojité štandardy“. Výsledkom tejto úvahy je právne vymedzenie naplnenia hypotézy právnej normy konkrétnym spôsobom. Ide teda nepochybne o proces interpretácie a aplikácie právnej normy.

19. Ak sťažovateľka nesúhlasila s právnym posúdením veci odvolacím súdom, mala k dispozícii právny prostriedok na ochranu svojich práv v podobe dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP, ktorý ale z vlastnej viny nevyčerpala. Aj najvyšší súd bol preto v dovolacom prieskume limitovaný dôvodmi dovolania, v ktorom prieskum napadnutého rozsudku krajského súdu z dôvodov špecifikovaných v § 421 ods. 1 CSP nebol namietaný, preto sa ani k právnemu posúdeniu nemohol meritórne vyjadriť. Aj námietky sťažovateľky proti právnemu posúdeniu veci uplatnené v ústavnej sťažnosti sú preto procesne neprípustné (§ 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

20. Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu napadnutými rozhodnutiami ústavný súd poukazuje na predmet preskúmaného konania a jeho účel, ktorým je zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva a usporiadanie právnych vzťahov spoluvlastníkov. Ide o zákonný spôsob vyporiadania vlastníckych vzťahov súdom, a preto sa možnosť porušenia uvedených práv odvíja v tomto prípade od porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Vzhľadom na to, že ústavný súd nedospel k záveru o porušení základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie, je preto celkom prirodzené, že nemohlo dôjsť ani k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu. Okrem toho k zániku spoluvlastníckych práv sťažovateľky došlo za súčasného poskytnutia primeranej náhrady za spoluvlastnícky podiel.

21. K namietanému porušeniu základného práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života (čl. 19 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 8 ods. 1 dohovoru), rovnako ako v prípade namietaného porušenia základného práva vlastníť majetok je potrebné uviesť, že z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka namieta porušenie uvedených práv v spojení alebo v nadväznosti na namietané

porušenie práva na spravodlivý proces. Tak ako v prípade označeného základného práva vlastníť majetok, ani v prípade namietaného porušenia základného práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života však sťažovateľka neuviedla žiadne osobitné argumenty odôvodňujúce jej tvrdenie o tom, že najvyšší súd napadnutým uznesením porušil tieto ňou označené práva hmotného charakteru. Ústavný súd preto námietky sťažovateľky aj vo vzťahu k týmto právam, rovnako ako aj vo vzťahu k právam podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vyhodnotil ako nerelevantné.

22. Keďže ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti nezistil v právnych záveroch napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nič ústavne nekonformné, čo by nasvedčovalo jeho arbitrárnosti alebo ústavnej neakceptovateľnosti, odmietol ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

23. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol ako celok, bolo už bez právneho významu zaoberať sa návrhom sťažovateľky na odklad vykonateľnosti napadnutých rozhodnutí, ako aj ďalšími návrhmi sťažovateľky uvedenými v jej petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. apríla 2025

Ladislav Dudíťš
predseda senátu